

Avaleht>Raha/Rahalistes nõuded>Hagi tagamine nõude puhul ELi liikmesriikides**Hagi tagamine nõude puhul ELi liikmesriikides**

Ungari

1 Millised on abinõude eri liigid?

2016. aasta CXXX seaduses tsiviilkohtumenetluse kohta on sätestatud kaht liiki õiguslikud meetmed vaidlustatud nõude täitmisele pööramise tagamiseks – esialgne õiguskaitse ja ajutine täitmine –, millega antakse kaitse enne lõpliku kohtuotsuse tegemist. Samuti võidakse kohaldada hagi tagamise abinõusid, mis on sätestatud kohtulikkude täitemenetlust käsitlevas 1994. aasta LIII seaduses.

2 Millistel tingimustel võib selliseid abinõusid rakendada?**2.1 Menetlus**

Esialgset õiguskaitset saab taotleda kohtumenetluse ajal ja enne menetluse algatamise avalduse esitamist. Kohus hindab esialgse õiguskaitse taotlust, kui kohtumenetluse ettevalmistav etapp võib toimuda menetluse algatamise avalduse alusel. Kohus peab kiirelt tegema otsuse esialgse õiguskaitse taotluse kohta ning võtma viivitamata, kuid hiljemalt kaheksa päeva jooksul meetmed. Otsuse tegemisel peab kohus kaaluma, kas meetmed võivad seada vastaspoole ebasoodsamasse olukorda kui see, milles muul juhul oleks esialgset õiguskaitset taotlenud pool, ning võtma ka arvesse võimalust, et on vaja nõuda tagatise andmist. Kohus annab vastaspoolele võimaluse vastata esialgse õiguskaitse taotlusele. Kohus palub pooltel esitada oma seisukohad taotluse kohta viisil, mida ta peab kõige sobivamaks. Kohus võib anda korralduse pooled ära kuulata, kui ta peab seda taotluse hindamise seisukohast vajalikuks, eelkõige siis, kui ta peab tegema otsuse tagatise andmise kohta. Pooled, kes ei pea ära kuulamise tähtjast kinni, ei saa taotleda tähtaja pikendamist. Tõendeid võib seoses esialgse õiguskaitse taotlusega koguda üksnes juhul, kui taotluse sisu ei ole võimalik selliste tõenditeta hinnata. Samuti võib kohus koguda kõiki vajalikke tõendeid menetluse ettevalmistavas etapis. Kohus teeb esialgse õiguskaitse taotluse kohta otsuse kohtumäärusega, mille saab eraldi edasi kaevata. Kohus võib taotluse alusel ise määrust muuta. Esialgse õiguskaitse määrust täidetakse ajutiselt. Kui kohus ei ole määranud teisiti, hakkab määruse täitmise tähtaeg kulgema järgmisel päeval pärast määruse kirjalikult teatavaks tegemise kuupäeva. Määrus jääb jõusse seni, kuni kohus on selle kummagi poole taotluse alusel – pärast teise poole ära kuulamist – kohtumäärusega või kohtuotsusega või muu menetluse lõpetava otsusega tühistanud. Kui kohus ei tühista esialgset õiguskaitset käsitlevat otsust oma kohtuotsusega või muu menetlust lõpetava otsusega, kaotab esialgset õiguskaitset käsitlev otsus oma õigusjõu siis, kui esimese astme kohtu otsus muutub lõplikuks. Esialgne õiguskaitse lõpeb, kui menetlus lõpetatakse või kui menetlust pärast selle peatamist ei jätkata. Kohus peab tuvastama selle asjaolu oma määruks, millega menetlus lõpetatakse või tuvastatakse, et menetlus on lõpetatud.

Menetluse katkestamine või peatamine ei mõjuta esialgse õiguskaitse tagajärgi.

Esialgse õiguskaitse taotluse võib esitada enne menetluse algatamise avaldust, kui taotleja tõendab, et kui taotlus esitatakse pärast menetluse algatamist, võib viivitus kahjustada esialgse õiguskaitse kohaldamise eesmärki. Esialgse õiguskaitse taotlus tuleb esitada kohtule, kes on pädev asja lahendama. Kui territoriaalselt pädevaid kohtuid on mitu, võib taotluse esitada ükskõik millisesse neist kohtutest. Valitud kohtul on algatatava menetluse suhtes ainupädevus. Menetluses kohustusliku seadusliku esindaja kasutamise suhtes kohaldatakse tsiviilkohtumenetluse üldnorme. Kohus käsitleb esialgse õiguskaitse taotlust esmajärjekorras. Esialgse õiguskaitse kohaldamist käsitlevas otsuses sätestab kohus menetluse algatamise tähtaja, mis ei tohi olla pikem kui 45 päeva alates otsuse teatavastegemisest. Kui menetlust ei algatata kohtu seatud tähtaja jooksul või kui taotleja ei tõenda kaheksa päeva jooksul pärast tähtaja möödumist esialgset õiguskaitset käsitleva määruse teinud kohtule, et menetlus on algatatud, tunnistatakse esialgne õiguskaitse selle kohtu määruks kehtetuks alates järgmisest päevast pärast menetluse algatamise tähtaja möödumist. Kui menetlus algatatakse, jääb enne menetluse algatamise avalduse esitamist taotletud esialgne õiguskaitse jõusse seni, kuni see tühistatakse või kuni esimese astme kohtu otsus muutub lõplikuks. Kui menetluse algatamise avaldus esitatakse määratud tähtaja jooksul, kuid kohus lükkab selle tagasi, jääb esialgne õiguskaitse jõusse kuni menetluse algatamise õiguslike tagajärgede aegumiseni.

Kohus teeb nõude ajutise täitmise kohta otsuse esimeses astmes.

Kohus peab otsustama hagi tagamise abinõu üle kiiremas korras, kuid hiljemalt kaheksa päeva jooksul, ning saatma hagi tagamise abinõu käsitleva määruse viivitamata kohtutäiturile, kes alustab kohe täitemenetlust. Hagi tagamise abinõu käsitleva kohtumääruse peale esitatud kaebusel ei ole täitmist peatavat toimet.

Hagi tagamise abinõuna võidakse taotleda ka pangakontode Euroopa arestimismäärust isegi enne, kui võlausaldaja algatab menetluse asja sisuliseks arutamiseks. Sellisel juhul tuleb menetlus asja sisuliseks arutamiseks algatada kiiresti.

2.2 Peamised tingimused

Kohus võib taotluse alusel määrata esialgse õiguskaitse, et takistada kehtiva olukorra muutumist, kui esialgset olukorda ei oleks pärast enam võimalik taastada, või vältida olukorda, kus taotleja ei saa hiljem enam oma õigusi teostada, või vältida taotleja seadmist ebasoodsasse olukorda või muul eriti olulisel põhjusel. Esialgne õiguskaitse võib panna poolele kohustuse teha midagi, mida taotlejal on õigus nõuda vastavalt õigusele, mida menetluses maksmata pannakse. Juhul kui eelnimetatud tingimused on täidetud, võib esialgse õiguskaitse taotluse esitada enne menetluse algatamise avalduse esitamist, kui taotleja tõendab, et kui taotlus esitatakse pärast menetluse algatamist, võib viivitus kahjustada esialgse õiguskaitse kohaldamise eesmärki. Esialgse õiguskaitse taotluses tuleb näidata, et esialgse õiguskaitse määramise aluseks olev tingimus on täidetud, ning esitada selle tingimuse täitmist kinnitavad asjaolud ning neid põhjendada. Taotleja peab täpsustama taotletavad meetmed. Kui esialgse õiguskaitse taotlus esitatakse enne menetluse algatamise avaldust, peab taotleja esitama ka andmed, mis on vajalikud, et määrata kindlaks kohus, kes on pädev menetlust algatama. Samuti tuleb täpsustada õigus, mida menetlusega maksmata pannakse. Kohus seab esialgse õiguskaitse tingimuseks tagatise andmise, kui vastaspool tõendab, et ta võib sattuda taotletud meetmete tõttu ebasoodsasse olukorda, näiteks kui vastaspool võidab asja ja taotleja vastu esitatakse kahju hüvitamise või endise olukorra taastamise nõue. Tagatise üle otsustades peab kohus arvesse võtma taotluse toetuseks esitatud asjaolude tõenäosust. Kui halvemus ei ole märkimisväärne, ei tohiks kohus tagatist nõuda. Kohus nõuab tagatist kahel juhul. Esiteks nõutakse tagatist siis, kui vastaspool seda taotleb ja suudab tõendada, et ta võib sattuda ebasoodsasse olukorda, mis vastab taotletud tagatisele. Teiseks nõutakse tagatist siis, kui taotleja seda pakub ja vastaspool aktsepteerib selle. Esimesel juhul vastab tagatise summa vastaspoole nimetatud tõenäolisele ebasoodsale olukorrale. Teisel juhul on tegemist summaga, mida taotleja pakub ja vastaspool aktsepteerib. Kui taotleja pakub tagatisena konkreetse summa, palub kohus vastaspoolel see kiiresti eraldi avaldusega aktsepteerida. Tagatise summa aktsepteerimine ei tähenda esialgse õiguskaitse taotlemise aluseks olevate asjaolude tunnistamist. Tagatise andmine tähendab eelkõige rahasumma, väärtpaperite või raha ekvivalentide hoiustamist kohtu deposiitkontol või pangagarantii korral garantiiavalduse esitamist. Kohtuotsus tunnistatakse täidetavaks sõltumata sellest, kas otsus kaevatakse edasi, kui sellega pannakse poolele järgmised kohustused: elatisraha või annuiteedi

maksmine või samal eesmärgil muud perioodilised sooritused; rikkumise lõpetamine; kostja poolt aktsepteeritud nõude tasumine; raha maksmine avalik-õigusliku või eraõigusliku akti kohaselt võetud kohustuse alusel, kui otsuse aluseks olnud dokumendid neid asjaolusid tõendavad, ning muud mitterahalised kohustused, kui täitmise viivitamine põhjustaks hagejale ebaproportsionaalselt suurt kahju või raskelt määratavat kahju ja hageja on andnud piisava tagatise. Kohus võib otsustada mitte võimaldada ajutist täitmist, kui sellega kaasneks poolele ebaproportsionaalselt suur koormus võrreldes koormusega, mis kaasneks teisele poolele juhul, kui ajutist täitmist ei võimaldataks. Kostja peab esitama sellekohase taotluse enne kohtuistungil lõppemist. Kohus võib ette näha, et kohtuotsus on osaliselt täidetav, kui asjaolud seda võimaldavad. Erandlikel ja nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võib kohus keelduda tunnistamast kohtuotsust ajutiselt täidetavaks seoses elementidega, mis ei olnud kohtuotsuse tegemise ajaks enam asjakohased. Ajutine täitmine ei hõlma menetluskulusid, tasumata menetlustasusid ega riigilõive.

Juhul kui nõude täitmist käsitlevat täitedokumenti ei saa veel välja anda, kuid täitmist taotlev pool tõendab, et on usutav oht, et nõuet hiljem ei rahuldata, võib kohus selle poole avalduse alusel tagada haigetavad vahendid või arestida teatava vara hagi tagamise abinõu vormis. Kohus võib hagi tagamise abinõu ette näha näiteks ka juhul, kui hagi tugineb otsusele, mille alusel saaks väljastada täitedokumendi, kuid see otsus ei ole veel lõplik või seda ei ole võimalik ajutiselt täita või otsus on lõplik, kuid selle täitmiseks ette nähtud tähtaeg ei ole veel möödunud. Hagi tagamise abinõusid võib rakendada ka seoses nõuetega, mis esitatakse riigisisese kohtus abieluvara või patentide kaitse, kasulike mudelite, pooljuhttoodete topoloogia, taimesortide, kaubamärkide, geograafiliste tähistega ja disainilahendustega või täiendavate kaitsesertifikaatide või autoriõiguse kaitse suhtes kohaldatavate õigusaktide kohase avalduse alusel või ebaausaid ja piiravaid turutegevusi käsitleva 1996. aasta LVII seaduse paragrahvide 4 ja 6 alusel kooskõlas kohaldatavates õigusaktides sätestatud kriteeriumidega või mis tahes muu avalduse alusel, kusjuures nõude alused, summa ja tähtaeg peavad olema tõendatud avalik-õigusliku või eraõigusliku dokumendiga, mis esitatakse nõudega samaaegselt.

Hagi tagamise abinõuna võidakse taotleda ka pangakontode Euroopa arestimismäärust, kasutades komisjoni rakendusmääruses sätestatud vormi.

3 Abinõude ese ja laad

3.1 Millist liiki vara suhtes võib neid abinõusid kohaldada?

Esialgse õiguskaitse puhul teeb kohus määruse hagiavalduses või esialgse õiguskaitse taotluses taotletavate meetmete võtmiseks. See võib hõlmata hagiavalduses märgitud mis tahes nõudeid või vara. Kui kohtu määrust ei täideta vabatahtlikult, alustatakse täitemenetlust. Seejärel tehakse täitmist reguleerivate õigusnormide põhjal kindlaks vara, mille suhtes täitemeetmeid ei kohaldata.

Esialgne täitmine tähendab esimese astme kohtu mittelõpliku kohtuotsuse klauslite täitmist. Täitemenetlust võib kohaldada kostja mis tahes vara suhtes, välja arvatud juhul, kui täitmisele pööramist reguleerivate õigusnormide alusel ei saa selle vara suhtes täitemenetlust kohaldada.

Hagi tagamise abinõu rakendamise raames võidakse teatav vara blokeerida või teatavad rahalised vahendid tagada kohtumäärusega. Juhul kui kohus teeb nõude rahuldamiseks rahaliste vahendite tagamise määruse, annab kohtutäitur määruse võlgnikule üle kohapeal ja annab talle samal ajal korralduse maksta asjaomane summa viivitamata kohtutäiturile. Juhul kui võlgnik ei täida seda korraldust, võib kohtutäitur arestida võlgniku mis tahes vara ja tema pangakonto. Võlgnikule makstava töötasu ja hüvitised võib arestida üksnes juhul, kui tal puudub muu vara, mida saab haigetavate summade katteks täitmisele pöörata. Teatavate esemete blokeerimise määrust võib laiendada mis tahes vallasvarale või väärtust omavale varale.

Pangakontode Euroopa arestimismääruse tegemise menetluses võidakse nõuda pangakonto andmete esitamist, mille alusel püüab pädev asutus hankida võlgniku pangakontode andmed neid kontosid haldavatelt makseteenuse osutajatelt.

3.2 Milline on selliste abinõude mõju?

Esialgse õiguskaitse ja esialgse täitmisekorral peab võlgnik täitma kohtumäärust. Määruse alusel võib võlgniku vastu alustada täitemenetlust.

Hagi tagamise abinõusid on kahte liiki ja neil on erinevad tagajärjed. Kui nõude rahuldamiseks rakendatakse rahaliste vahendite tagamise abinõu, peab võlgnik asjaomase summa kohtutäiturile üle andma. Juhul kui võlgnik seda ei tee, pöörab kohtutäitur abinõu täitmisele, arestides võlgniku vara või tema pangakonto summas, mis on võrdne haigetavate rahaliste vahenditega. Võlgnikult või menetluse ajal sissenõutud rahalisi vahendeid ei tohi teha kättesaadavaks täitmist taotlenud poolele. Selle asemel hoitakse neid täitevasutuse deposiidikontol. Esemete blokeerimine tähendab sisuliselt selle arestimist, st et pärast eseme blokeerimist võib võlgnik jätkata eseme kasutamist, kuid tal ei ole õigust seda käsutada. Peale selle võib esemed ka ametlikult hoiule anda. Sellisel juhul paneb kohtutäitur need reaalselt luku taha või neid haldab vara haldaja.

3.3 Kui kaua sellised abinõud kehtivad?

Kohtumäärus esialgse õiguskaitse kohaldamise kohta jääb jõusse seni, kuni see tühistatakse või kuni esimese astme kohtu otsus muutub lõplikuks. Esialgne õiguskaitse muutub kehtetuks menetluse lõpetamisel või kui menetlust pärast selle peatamist ei jätkata. Kohus peab tuvastama selle asjaolu oma määruses, millega menetlus lõpetatakse või tuvastatakse, et menetlus on lõpetatud. Menetluse katkestamine või peatamine ei mõjuta esialgse õiguskaitse tagajärgi. Esialgne täitmine tähendab kohtuotsuses sätestatud kohustuse täitmist enne kohtuotsuse lõplikuks muutumist, olenemata kaebuse esitamise võimalusest. Selle meetme kehtivusel puuduvad seega ajalised piirangud.

Hagi tagamise abinõu on jõus seni, kuni tehakse määrus nõude täitmise kohta või kuni kohus otsustab hagi tagamise abinõu rakendamise lõpetada.

4 Kas abinõu kohta saab esitada kaebuse?

Esialgset õiguskaitset käsitlevat määrust on võimalik eraldi vaidlustada. Selliste kaebuste esitamise suhtes kohaldatakse üldnorme. Kaebuse esitamiseks on aega 15 päeva. Kaebus tuleb esitada otsuse teinud kohtule. Kui kaebus on nõuetekohaselt põhjendatud, tunnistab kohus esialgset õiguskaitset käsitleva määruse kehtetuks. Kohus võib muudel juhtudel ise määrust muuta kas avalduse alusel või kui hageja vähendab nõude summat, siis kohtu enda algatusel. Kohus peab võimaldama otsuse esialgset täitmist seaduses sätestatud juhtudel. Pool võib paluda kohtul jätta esialgne täitmine määramata asjades, kus see paneks poolele ebaproportsionaalselt suure koormuse. Taotlus tuleb esitada asja arutavale kohtule.

Hagi tagamise abinõu käsitleva kohtumääruse peale võib esitada kaebuse asja arutavale kohtule. Sellel ei ole siiski määruse täitmist peatavat toimet. Pooled võivad esitada kaebuse 15 päeva jooksul alates määruse teatavakstegemisest.

Pangakontode Euroopa arestimismääruse vastu õiguskaitsevahendi kohaldamise taotlus tuleb esitada asja arutavale kohtule. Selliste õiguskaitsevahendite käsitlevate otsuste edasikaebamise suhtes kohaldatakse üldnorme.

Viimati uuendatud: 15/01/2024

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.